

СРЕДЊА ШКОЛА
„СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ“

21000 Нови Сад, Народних Хероја 7
Тел. Централa: 021/615-151 Директор: 021/423-655

**ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА
И ЗАПОСЛЕНИХ ОД НАСИЉА,
ЗЛОСТАВЉАЊА И
ЗАНЕМАРИВАЊА**

НОВИ САД, 2014

САДРЖАЈ

1. УВОД	4
2. САСТАВ И СТРУКТУРА ТИМА ЗА ЗАШТИТУ УЧЕНИКА И ЗАПОСЛЕНИХ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА	5
3. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ЗА ЗАШТИТУ УЧЕНИКА И ЗАПОСЛЕНИХ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА	8
4. ЗНАЧЕЊЕ ПОЈМОВА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ	12
5. РАЗВРСТАВАЊЕ НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА ПО НИВОИМА	15
6. ПРАВА, ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ ПРЕВЕНТИВНОГ И ИНТЕРВЕНТНОГ ДЕЛОВАЊА СВИХ АКТЕРА УКЉУЧЕНИХ У ЖИВОТ И РАД ШКОЛЕ	18
7. ПРОЦЕДУРЕ, ПОСТУПЦИ И КОРАЦИ У ИНТЕРВЕНЦИЈИ ПРИЛИКОМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА И ЗАПОСЛЕНИХ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА	21
8. НАСИЉЕ ИЗМЕЂУ УЧЕНИКА	23
9. НАСИЉЕ ИЗМЕЂУ УЧЕНИКА И ЗАПОСЛЕНИХ	34
10. НАСИЉЕ ИЗМЕЂУ УЧЕНИКА И РОДИТЕЉА/ СТАРАТЕЉА	38
11. НАСИЉА ИЗМЕЂУ УЧЕНИКА И ОДРАСЛОГ ЛИЦА КОЈЕ НИЈЕ ЗАПОСЛЕНО У ШКОЛИ	39

12. НАСИЉЕ ИЗМЕЂУ ОДРАСЛИХ ЛИЦА	40
13. УЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ ЗАПОСЛЕНИХ И УЧЕНИКА КАДА ПОСТОЈИ СУМЊА ИЛИ СЕ ДЕШАВА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ	41
14. ЕВИДЕНЦИЈА И ДОКУМЕНТАЦИЈА	44
15. АНАЛИЗА И ИЗВЕШТАВАЊЕ	46
16. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	47
17. ПРИЛОЗИ	48

На основу члана 42. 43. 44. 45. 103. 111. 112. 113. 114. 115. 128. 129. 131. 139. 140. 141. 142. 143. Закона о основама система образовања и васпитања (Службени гласник РС, бр. 62/2003, 64/2003, 58/2004, 62/2004, 79/2005, 101/2005, 72/2009 и 52/2011 од 15.7.2011. године, у даљем тексту Закон), међународног документа Конвенције Уједињених Нација о правима детета („Службени лист СФРЈ“- додатак: Међународни уговори, број 15/90 и „Службени лист СРЈ“- додатак: Међународни уговори, број 4/96 и 2/97), докумената које је усвојила Влада Републике Србије (Национални план акције за децу, Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања), Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама, Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање, Оквирног акционог плана за превенцију насиља у образовно-васпитним установама, Приручника за примену посебног протокола, средња школа „Светозар Милетић“ (у даљем тексту Школа), на седници органа управљања, односно Школског одбора, а на предлог Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања доноси:

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА У ШКОЛИ

**којим се прецизирају улоге и одговорности свих субјеката укључених у живот
и рад Школе**

Директор школе:
Булатовић Небојша

Председник тима:
Трпчевски Душко

У школи функционише Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања (у даљем тексту Тим за заштиту) и чине га:

1. Трпчевски Душко – председник тима/професор географије
2. Рошул Татјана – потпредседник/помоћник директора
3. Радочај Сања - потпредседник/психолог
4. Чери Видаковић Наташа - потпредседник/психолог
5. Делић Биљана – потпредседник/професор немачког језика
6. Бодрожич Татјана - професор познавања робе
7. Борис Петар - професор куварства са практичном наставом
8. Велемир Марија - професор српског језика и књижевности
9. Врцел Гордана – професор економске групе предмета
10. Гвозденовић Тања - професор економске групе предмета
11. Давидовић Драгана - професор српског језика и књижевности
12. Дражић Слободан - професор математике
13. Крајчир Драгица - професор историје
14. Мијатов Сузана – професор енглеског језика
15. Путник Никола – професор услуживања са практичном наставом
16. Спасеновић Љубомир - професор економске групе предмета
17. Новаков Синиша - школски полицајац
18. Берић Гојко - школски полицајац
19. Јеличић Драгица - представник савета родитеља
20. Керавица Никола - представник ученичког парламента

Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања Школе је подељен у разредне подтимова, да би се обезбедила што боља ефикасност у раду:

I разред:

1. Гвозденовић Татјана
2. Дражић Слободан
3. Крајчир Драгица

II разред:

1. Бодрожич Татјана
2. Врцељ Гордана
3. Давидовић Драгана

III разред:

1. Велемир Марија
2. Путник Никола
3. Спасеновић Љубомир

IV разред:

1. Борис Петар
2. Делић Биљана
3. Мијатов Сузана

Програм заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања (у даљем тексту Програм заштите) у Школи је саставни део Годишњег плана рада Тима за заштиту, којим се планира његов рад на остварењу заштите ученика и који је саставни део Годишњег плана рада Школе.

Програмом заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања је дефинисано шта се сматра насиљем, које све врсте и облике обухвата, како се према интензитету дели на нивое и како препознати спољашње знакове и специфично понашање који указују да ученик можда трпи насиље.

Програм заштите пружа оквир за превентивне активности ради унапређења стандарда за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања и детаљније дефинише интерни поступак, процедуре и кораке у поступању у ситуацијама сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања и **ОБАВЕЗУЈУЋИ** је за сва лица која учествују у раду и животу Школе, односно образовно-васпитне установе. Намењен је ученицима, наставницима, директорима, стручним сарадницима, помоћном и административном особљу, родитељима, старатељима или другим лицима која су преузела бригу о ученику (у даљем тексту родитељ/старатељ) и представницима локалне заједнице.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Принципи на којима се заснива Програм заштите ученика и активности, поступци, процедуре и кораци који из њега произилазе односе се на:

- право на живот, опстанак и развој
- омогућавање услова у Школи који ученицима обезбеђују живот и рад који доприносе њиховом оптимално максималном развоју
- спречавање дискриминације, што значи обухватање свих ученика овим Програмом заштите, без обзира на њихов пол, узраст, етничко порекло, вероисповест, националност, боју коже, језик, породични статус и било које друге социјалне или индивидуалне карактеристике, специфичности и способности ученика
- обезбеђење поверљивости података и заштита права на приватност ученика
- активно учешће ученика у свим фазама процеса заштите које се обезбеђује правовременим информисањем и давањем могућности да искажу своје мишљење и ставове.

Општи циљ Програма заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања је унапређење квалитета живота и безбедности ученика и запослених у Школи применом мера **превенције**, ради стварања безбедне средине и мера **интервенције** у ситуацијама када постоји сумња или се јавља насиље, злостављање и занемаривање ученика и запослених, са посебним освртом на друштвено неприхватљиво понашање ученика и одраслих, које би могло угрозити интерес ученика.

Специфични циљеви у превенцији су:

- стварање и неговање климе међусобног прихватања, толеранције и уважавања
- укључивање свих интересних група школског живота (наставника, ученика, родитеља, ваннаставног особља, локалне заједнице...) у циљу бољег препознавања ситуација насиља, злостављања и занемаривања, њихова едукација и оспособљавање као и развијање програма превенције
- идентификација безбедносних ризика у Школи увидом у документацију, непосредно окружење и евидентирање критичних места у Школи
- дефинисање процедура и корака у поступању приликом заштите ученика и запослених од насиља, злостављања и занемаривања и реаговања у ситуацијама у којима постоји сумња или се насиље дешава
- информисање свих интересних група школског живота (наставника, ученика, родитеља/старатеља, ваннаставног особља...) о процедурама и корацима у поступању приликом заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања и реаговања у ситуацијама у којима постоји сумња или се насиље дешава
- омогућавање свим ученицима који имају сазнања о могућем насилном акту да без излагања опасности врше пријаву насиља
- успостављање вршњачке едукације и вршњачке медијације као ефикасних механизма у превенцији насиља
- спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса и учења социјалних вештина
- сарадња са родитељима путем Савета родитеља, родитељских састанака и индивидуалних разговора
- сарадња са службама ван Школе које директно или индиректно могу помоћи у превазилажењу проблема насиља у Школи.

Специфични циљеви у интервенцији су:

- спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама сумње и дешавања насиља, злостављања и занемаривања у складу са Законом и свим другим подзаконским и општим актима (Општим и Посебним протоколом, Правилником о Протоколу...)
- успостављање система ефикасне унутрашње и спољашње заштитне мреже
- ублажавање и отклањање последица насиља и реинтеграција ученика у вршњачку заједницу и живот Школе
- саветодавни рад са децом која трпе, врше или су посматрачи насиља, злостављања и занемаривања и њиховим родитељима/старатељима
- стално праћење и евидентирање врста, нивоа и учесталости насиља и процењивање ефикасности Програма заштите
- праћење ефеката предузетих мера и активности у процесу заштите, развоја ситуације и понашања (потенцијалних) учесника насиља.

Задачи Програма заштите ученика и запослених од насиља, злостављања и занемаривања су:

- планирање превентивних и интервентних активности на нивоу Школе и њихово **СПРОВОЂЕЊЕ**

- усклађивање постојећих подзаконских аката школе

- дефинисање улога и одговорности и **УСКЛАЂЕНА И ДОСЛЕДНА ПРИМЕНА** процедура и поступака прописаних овим и свим другим законским, подзаконским и општим актима

- упознавање свих актера живота Школе (наставног и ваннаставног особља, ученика, родитеља/старатеља) са врстама и облицима насиља и поступцима и процедурама које се спроводе у случају сумње или дешавања насиља

- тимско деловање на превенцији насилног понашања и решавања ситуација у којима је насиље регистровано

- развијање вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља
- јачање и одржавање спољашње заштитне мреже и сарадње са свим надлежним службама (Центар за социјални рад, МУП, Здравствена служба, Министарством просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежне школске управе...)
- идентификовање и информисање о случајевима насиља, водећи рачуна о поштовању приватности ученика и запослених
- стално праћење и евидентирање врста, нивоа и учесталости насиља и процењивање ефикасности Програма заштите
- праћење ефеката предузетих мера и активности у процесу заштите, развоја ситуације и понашања (потенцијалних) учесника насиља.

ЗНАЧЕЊЕ ПОЈМОВА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ

Злоупотреба или злостављање детета обухвата све облике физичког и/или емоционалног злостављања, сексуалну злоупотребу, занемаривање или немаран поступак као и комерцијалну или другу експлоатацију, што доводи до стварног или потенцијалног нарушавања дететовог здравља, његовог преживљавања, развоја или достојанства у оквиру односа који укључује одговорност, поверење или моћ. (дефиниција је усвојена на Консултацији о спречавању злоупотреба деце у Светској здравственој организацији у Женеви, 1999. године, Општи протокол).

У складу са природом делатности образовно-васпитних установа у овом документу ће се користити појам **НАСИЉЕ** који обухвата различите врсте и облике насилног понашања, злостављања, занемаривања, злоупотребе и искоришћавања.

Насиље, злостављање и занемаривање може да се јави од стране ученика према другом ученику или запосленом; запосленог према ученику, другом запосленом, родитељу, старатељу или другом лицу које је преузело бригу о ученику; родитеља, старатеља или другог лица које је преузело бригу о ученику према ученику, другом детету, другом родитељу/старатељу или запосленом.

НАСИЉЕ се дефинише као сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашања, које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства деце/ученика или запосленог.

Насиље је вишедимензионална појава и треба нагласити да не постоје прецизне границе између различитих врста и облика насиља, односно они се међусобно преплићу и условљавају.

Насиље може имати различите форме:

- **ФИЗИЧКО НАСИЉЕ** - се односи на понашање које доводи до стварног или потенцијалног телесног повређивања ученика или запосленог, као и физичко кажњавање ученика од стране запослених и других одраслих особа.

- Примери физичког насиља су: ударање, шутирање, гурање, шамарање, чупање, дављење, бацање, гађање, напад оружјем, тровање, паљење, посипање врућом водом, ускраћивање хране, сна и сл.

- **ЕМОЦИОНАЛНО/ПСИХОЛОШКО НАСИЉЕ** - се односи на оно понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства ученика или запосленог. Односи се и на ситуације у којима се пропушта обезбеђивање прикладне и подржавајуће средине за здрав емоционални и социјални развој у складу са потенцијалима ученика.

- Емоционално насиље и злостављање обухвата поступке којима се врши омаловажавање, етикетирање, игнорисање, вређање, уцењивање, називање погрдним именима, оговарање, подсмевање, исмејавање, неприхватање, изнуђивање, манипулисање, претње, застрашивање, ограничавање кретања, као и други облици непријатељског понашања.

- **СОЦИЈАЛНО НАСИЉЕ** - обухвата искључивање из групе и дискриминацију.

- Односи се на: одвајање ученика од других на основу различитости, довођење у позицију неравноправности и неједнакости, изолацију, недружење, игнорисање и неприхватање по било ком основу.

- **СЕКСУАЛНО НАСИЉЕ И ЗЛОУПОТРЕБА** - ученика подразумева њихово укључивање у сексуалну активност коју она не схватају у потпуности, за коју нису развојно дорасла (не прихватају је и нису у стању да се са њом сагласе) и која има за циљ да пружи уживање или задовољи потребе друге особе.

- Сексуалним насиљем се сматра:

- сексуално узнемиравање - ласцивно коментарисање, етикетирање, ширење прича, додиривање, упућивање порука, фотографисање, телефонски позиви и сл

- навођење или приморавање ученика на учешће у сексуалним активностима, било да се ради о контактним (сексуални однос, сексуално додиривање и сл.) или неконтактним (излагање погледу, егзибиционизам и сл.) активностима

- коришћење ученика за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

- **ЕЛЕКТРОНСКО НАСИЉЕ** - подразумева насиље које се врши коришћењем и злоупотребом информационих технологија.

- Под електронским насиљем се подразумева: слање порука непримереног и увредљивог садржаја путем електронске поште, СМС-а, ММС-а, веб-сајтова, форума, четовањем и сл.

- **ЗЛОУПОТРЕБА** - ученика представља све што појединци и институције чине или не чине, а што директно или индиректно шкоди ученицима или им смањује могућности за безбедан и здрав развој и доводи их у немоћан, неравноправан и зависан положај у односу на појединце и установу. Злоупотреба подразумева и прекомерно подстицање, односно психолошки притисак на ученика од стране родитеља/старатеља или наставника ради постигнућа која могу да имају за последицу угрожавање нормалног психофизичког и социјалног развоја и најбољег интереса ученика.

- **ЗАНЕМАРИВАЊЕ И НЕМАРНО ПОСТУПАЊЕ** - подразумева случајеве пропуштања установе или појединца да обезбеде услове за правилан развој ученика у свим областима, услед чега се може нарушити његово здравље, физички, ментални, духовни, морални и друштвени развој.

- **Занемаривање** представља и пропуст родитеља, усвојиоца или старатеља, односно друге особе која је преузела одговорност или обавезу да негује ученика, да обезбеди услове за развој по питању: здравља, образовања, емоционалног развоја, исхране, смештаја и безбедних животних услова у оквиру разумно расположивих средстава породице или пружаоца неге, што може или изазива нарушавање здравља ученика и његов физички, ментални, духовни, морални и социјални развој. Ово обухвата и пропусте у обављању правилног надзора и заштите ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичких или психоактивних супстанци, укључивања у деструктивне групе и организације у оноликој мери у којој је то изводљиво.

- **ЕКСПЛОАТАЦИЈА** - ученика се односи на њихов рад у корист других особа и/или установе. Она обухвата и киднаповање и продају деце у сврху радне или сексуалне експлоатације. Ове активности имају за последицу нарушавање физичког и менталног здравља, образовања и моралног, социјалног и емоционалног развоја ученика.

РАЗВРСТАВАЊЕ НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА ПО НИВОИМА

Разврставање насиља, злостављања и занемаривања на нивое има за циљ обезбеђивање уједначеног поступања, односно интервенисања Школе у ситуацијама сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања.

У табелама су приказани различити облици и нивои насиља. У зависности од интензитета, степена ризика, учесталости и последица које насиље оставља исти облици насиља се могу јавити на више нивоа.

ПРВИ НИВО				
Физичко насиље	Емоционално / психолошко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Електронско насиље
ударање чврга, гурање, штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари	исмејавање, омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, "прозивање"	добацивање, исмевање, игнорисање, искључивање из групе, фаворизовање на основу социјалног статуса, националне и верске припадности, ширење гласина	добацивање, псовање, ласцивно коментарисање, ширење прича, етикетирање, сексуално додиривање, сексуална гестикаулација	узнемиравајуће позивање, слање порука непримерене и увредљиве садржине путем СМС-а, ММС-а, веб сајтова

ДРУГИ НИВО

Физичко насиље	Емоционално / психолошко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Електронско насиље
шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке“, затварање, пљување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу	уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, одбацивање, манипулисање	сплеткарење, игнорисање, неукључивање, неприхватање, манипулисање, експлоатација, национализам	сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење	злоупотреба огласа, клипова, блогова, форума и четовања, снимање појединаца против њихове воље, снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика

ТРЕЋИ НИВО

Физичко насиље	Емоционално / психолошко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Електронско насиље
туча, дављење, бацање, проузроковање опекотина, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем	заstraшивање, уцењивање, рекетирање, ограничавање кретања, навођење на коришћење дроге, алкохола и дувана, укључивање у секте, занемаривање	претње, изолација, одбацивање, терор групе над појединцем /групом, дискриминација, организовање затворених група, национализам, расизам	завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуда и принуда на сексуални чин, силовање, инцест	снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечја порнографија

Какви поступци, процедуре и кораци ће се предузимати у конкретним ситуацијама сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања зависи од следећих околности:

- да ли насиље чини појединац или група
- да ли насиље чини ученик вршњак, старији ученик или одрасло лице
- да ли се насилно понашање понавља
- које су могуће последице
- какве су компетенције одељенског старешине.

На **ПРВОМ** нивоу активности у интервенцији самостално предузима одељенски старешина у сарадњи са родитељем/старатељем, у смислу појачаног васпитно-саветодавног рада са учеником, групом ученика или целом одељенском заједницом.

На **ДРУГОМ** нивоу активности у интервенцији предузима одељенски старешина у сарадњи са педагогом, психологом, Тимом за заштиту и директором (управом Школе), уз обавезно учешће родитеља/старатеља, у смислу појачаног васпитно-саветодавног рада, односно уз укључивање унутрашње заштитне мреже. Уколико појачан васпитно-дисциплински рад није делотворан, директор покреће васпитно-дисциплински поступак и изриче меру, у складу са Законом.

На **ТРЕЋЕМ** нивоу активности у интервенцији предузима одељенски старешина у сарадњи са педагогом, психологом, Тимом за заштиту и директором (управом Школе), уз обавезно учешће родитеља/старатеља и **надлежних служби (Центар за социјални рад, МУП, Здравствена служба, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежне школске управе...), односно активира се спољашња заштитна мрежа.** На овом нивоу обавезан је интензивирање васпитно-саветодавног рада са учеником, односно ученицима, родитељима/старатељима, одељенском заједницом, потпуна сарадња са надлежним службама (Центар за социјални рад, МУП, Здравствена служба...), као и покретање васпитно-дисциплинског поступка и изрицање мере, у складу са Законом.

Надлежне службе које се укључују у процедуру заштите ученика на **трећем нивоу**, Центар за социјални рад, МУП, Здравствену службу, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежну школску управу, у усменој и писменој форми контактира директор (управа Школе) у року од 24 часа, од насилног догађаја или сазнања. Пријава садржи податке о ученику и породици који су у том тренутку познати и разлоге контактирања одређене установе.

ПРАВА, ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ ПРЕВЕНТИВНОГ И ИНТЕРВЕНТНОГ ДЕЛОВАЊА СВИХ АКТЕРА УКЉУЧЕНИХ У РАД И ЖИВОТ ШКОЛЕ

Ради превенције насиља, злостављања и занемаривања **Школа** је у обавези да упозна све запослене, ученике и родитеље/старатеље са њиховим правима, обавезама и одговорностима које су прописане Законом и другим подзаконским и општим актима (Општим протоколом, Посебним протоколом, Правилником о протоколу...)

Запослени у Школи су обавезни да својим квалитетним васпитно-образовним, стручним и другим радом и применом различитих метода, облика рада и активности обезбеде подстицајну и безбедну средину.

Запослени не сме својим понашањем у Школи да допринесе или изазове насиље, злостављање и занемаривање.

Одељенски старешина је у обавези да одељенску заједницу и родитеље/старатеље упозна са њиховим правима, обавезама и одговорностима и последицама не испуњавања и кршења истих на почетку сваке школске године.

Одељенски старешина је у обавези да одељенску заједницу и родитеље/старатеље упозна са Посебним и Општим протоколом и школским Програмом за заштиту ученика и запослених од насиља, злостављања и занемаривања.

Одељенски старешина је дужан да обезбеди заштиту ученика од произвољног и незаконитог мешања у његову приватност, дом и породицу.

Ученици су у обавези да као одговорни учесници у процесу васпитања и образовања, ради превенције насиља, злостављања и занемаривања, уважавају и поштују личност других ученика, запослених, родитеља/старатеља и осталих лица која учествују у раду и животу Школе.

Ученици су у обавези да поштују правила Школе и све друге акте, којима се уређују њихова права, обавезе и одговорности, да активно учествују у раду одељенске заједнице, ученичког парламента, школског одбора и допринесе и учествују у превентивним активностима Школе на сузбијању насиља, злостављања и занемаривања.

Ученици не смеју својим понашањем у Школи да доприносе или изазивају насиље и злостављање.

Родитељ/старатељ је у обавези да у најбољем интересу детета и ученика сарађује са Школом, учествује у превентивним мерама и активностима, уважава и поштује личност свог детета, других ученика, запослених и других родитеља/старатеља.

Родитељ/старатељ не сме својим понашањем у Школи да допринесе или изазове појаву насиља, злостављања и занемаривања.

Уколико присуство родитеља/старатеља није у најбољем интересу ученика, односно може да му шкоди, угрози његову безбедност, омета поступак у Школи или постоји сумња или сазнање на насиље, злостављање и занемаривање ученика у породици, директор (управа школе) обавештава центар за социјални рад, односно полицију, који обавештавају родитеље/старатеље, у складу са Законом.

Када је родитељ/старатељ починилац насиља и злостављања према запосленом, директор (управа Школе) је дужна да одмах обавести полицију.

Ако постоји сумња да акт насиља, злостављања и занемаривања, било да га извршава ученик, запослени или родитељ/старатељ, има елементе кривичног дела или прекршаја, директор (управа школе) обавештава полицију.

Увек када је запослени починилац насиља, злостављања и занемаривања према ученику, директор предузима мере према запосленом, у складу са Законом, а према ученику предвиђене мере заштите.

Када је ученик починилац насиља и злостављања према запосленом, директор је дужан да обавести родитеље, а у зависности од случаја и надлежне службе (Центар за социјални рад, МУП, Здравствену службу, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежну школску управу...), да покрене васпитно-дисциплински поступак и изрекне васпитно-дисциплинске мере, у складу са Законом.

Када је починилац насиља, злостављања и занемаривања треће одрасло лице (укључујући пунолетне ученике друге школе) према ученику, директор (управа школе) је дужан да обавести родитеља/старатеља чије је дете изложено насиљу, злостављању и занемаривању, Центар за социјални рад, МУП, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежну школску управу.

Када се насиље и злостављање у Школи дешава између одраслих лица на релацији:

- запослени ↔ запослени
- запослени ↔ родитељ/старатељ
- запослени, родитељ/старатељ ↔ треће лице,

директор предузима мере у складу са Законом.

ПРОЦЕДУРЕ, ПОСТУПЦИ И КОРАЦИ У ИНТЕРВЕНЦИЈИ ПРИЛИКОМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА И ЗАПОСЛЕНИХ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Интервентне активности у одговору на насиље, злостављање и занемаривање чине мере, процедуре и поступци којима се насилни актови заустављају, осигурава безбедност учесника (оних који трпе, чине и посматрају насиље), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате ефекте предузетих мера.

Школа је у обавези да **увек интервенише** када постоји сумња или сазнање да ученик односно запослени, трпи насиље, злостављање и занемаривање, без обзира на то где се насиље догодило, где се догађа или где се припрема.

Да би процедуре, поступци и кораци које примењујемо били што ефикаснији морамо бити свесни шта сваким предузетим кораком желимо да постигнемо. На насиље се **реагује одмах и без одлагања**, без обзира да ли је питању само сумња или неки од најтежих облика насиља, злостављања и занемаривања.

Насиље се зауставља непосредно по сазнању, обезбеђује се безбедна средина за све учеснике насиља и у зависности од процењених ризика и нивоа насиља проблем се решава:

- на нивоу Школе
- на нивоу Школе у сарадњи са надлежним установама (Центар за социјални рад, МУП, Здравствена служба)
- случај се у потпуности прослеђује надлежним установама.

Да би процедуре, поступци и кораци приликом интервенције били што ефикаснији неопходно је узети у обзир:

- да ли се насиље дешава или постоји сумња на насиље
- да ли се насиље дешава у Школи или изван ње
- ко су учесници насиља, злостављања и занемаривања
- који облик и какав интензитет насиља је у питању

На основу ових критеријума се врши процена ризика за безбедност ученика и запослених и одређују процедуре и поступци који ће бити предузети приликом интервентних активности у реаговању на насиље, злостављање и занемаривање.

**СВАКА ОСОБА ЗАПОСЛЕНА У ШКОЛИ КОЈА ИМА БИЛО КАКВО
САЗНАЊЕ ИЛИ СУМЊУ О НАСИЉУ, ЗЛОСТАВЉАЊУ И
ЗАНеМАРИВАЊУ ЈЕ ЗАКОНСКИ ОБАВЕЗНА ДА РЕАГУЈЕ.**

Процедуре, поступци и кораци који се примењују током интервентних активности се разликују у зависности од тога да ли се насиље, злостављање и занемаривање дешава или постоји сумња на насиље, односно да ли се дешава у Школи или изван ње.

Процедуре, поступци и кораци током интервентних активности се разликују и у зависности од актера насилног понашања, односно да ли су актери (починиоци, жртве, посматрачи) ученици, запослени, родитељи/старатељи или трећа одрасла лица.

НАСИЉЕ ИЗМЕЂУ УЧЕНИКА

1. САЗНАЊЕ О НАСИЉУ, ЊЕГОВО ОТКРИВАЊЕ ИЛИ СУМЊА НА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ - је први корак у заштити ученика од насиља, злостављања и занемаривања.

До сазнања о насиљу можемо доћи на два начина:

- **директно** – непосредним увидом да је насиље у току, односно његовим уочавањем
- **индиректно** – путем поверавања самог ученика који је жртва насиља, његових родитеља/старатеља или путем поверавања других ученика који су посматрачи насиља; као и препознавањем спољашњих знакова или специфичног понашања ученика и породице.

ПРЕПОЗНАВАЊЕ СПОЉАШЊИХ ЗНАКОВА И СПЕЦИФИЧНОГ ПОНАШАЊА УЧЕНИКА КОЈИ УКАЗУЈУ ДА УЧЕНИК МОЖДА ТРПИ НАСИЉЕ

Сазнање о насиљу можемо добити и на основу одређених знакова који нам могу указивати на сумњу да постоји могућност да ученик трпи насиље и ти знаци могу бити:

- **На физичком и физиолошком плану:**
 - трагови различитих повреда, модрице, ожилци, опекотине, посекотине, поцепана одећа, запуштен и неуредан изглед, поломљене односно поцепане ствари, проблеми са исхраном, болови у стомаку, главобоље, повраћање, преломи, проблеми са сном (несанице или претерано дуго спавање), нестанак ствари (мобилни телефон, одевни предмети, торбе, свеске, новац...).
- **На емоционалном плану:**
 - плачљивост, повученост, односно претерана активност, раздражљивост, појава неуобичајених и претераних страхова, агресивно и аутодеструктивно понашање, ћутљивост, неуобичајена причљивост, гледање у празно, „ноћне море“, конзумирање алкохола односно психоактивних супстанци, страх од самоће, страх од дружења са другим људима, ноћно мокрење, лагање, изражено грицкање ноктију, поремећај говора, сексуално понашање непримерено узрасту...

- У школи:

- изненадни школски неуспех, појава неоправданих изостанака, одсуство концентрације, кашњења на часове, избегавање обавеза, недоношење домаћих задатака, избегавање или неучествовање у разноврсним активностима, избегавање дружења са другом децом, одбијање уобичајених активности, неубичајени начин понашања, избегавање физичког додира (трзање), велики страх од одраслих, изражен страх од повратка кући...

Неки од наведених облика понашања, појединачно или у одређеној мери, могу бити природне или нормалне развојне реакције ученика. Веома битно је обратити пажњу на екстремно понашање, учесталост јављања, комбинацију појединих симптома, као и на понашање које није типично за одређеног ученика.

Треба имати у виду да је сваки ученик индивидуа за себе и да као такав ниједан ученик не реагује исто на изложеност насиљу, злостављању и занемаривању (повлаче се, раздражљиви су, агресивни, преосетљиви, неповерљиви...).

У неким случајевима знаци насиља, злостављања и занемаривања су очигледни и лако уочљиви, док их је у неким другим веома тешко запазити, па је самим тим и теже адекватно реаговати.

Тешко препознавање знакова насиља, злостављања и занемаривања, односно сазнање о насиљу пошто је оно већ узело маха, **не сме да буде оправдање за не спровођење процедура и поступака** по њиховом уочавању.

Свако индиректно сазнање о насиљу се третира као сумња, док се не потврди током процедуре прикупљања информација.

- **ПРОВЕРАВАЊЕ СУМЊЕ** - обавља се прикупљањем информација, које спроводи **одељенски старешина** након препознавања знакова насиља, злостављања и занемаривања или након добијања сазнања у вези сумње на насиље, злостављање и занемаривање од ученика, родитеља/старатеља, запосленог или трећег лица.

Школа, односно запослени су дужни да провере сваку информацију и сазнање о могућем дешавању насиља, злостављања и занемаривања.

Прикупљање информација може бити:

- **директно** – прикупљање информација обављањем разговора са ученицима који су актери потенцијалног насилног догађаја

- **индиректно** – прикупљање информација обављањем разговора са потенцијалним очевицима, запосленима, родитељима/старатељима или лицима која нам могу пружити сазнања о релевантним чињеницама, прегледом видео записа електронског надзора Школе...

Приликом проверавања сумње на насиље, злостављање и занемаривање мора се водити рачуна о **принципу поверљивости** ученика и водити рачуна о најбољем интересу ученика.

Прикупљање информација има за циљ утврђивање релевантних чињеница на основу којих се потврђује или одбацује сумња на насиље, злостављање и занемаривање.

Уколико су сумње на насиље, злостављање и занемаривање неосноване појачава се васпитно-образовни рад и прати понашање учесника.

Уколико су сумње на насиље, злостављање и занемаривање потврђене **одељенски старешина** попуњава **формулар за пријаву насиља** (у прилогу), предузимају се активности и мере, односно спроводе се процедуре, поступци и кораци предвиђени Програмом Школе, Општим и Посебним протоколом, Законом и свим другим општим и подзаконским актима.

2. ЗАУСТАВЉАЊЕ, ПРЕКИДАЊЕ НАСИЉА – сваки запослени је законски **обавезан** да одмах по уочавању, односно потврђивању провераване сумње, заустави насиље или позове помоћ, уколико процени да је сукоб сувише ризичан (групна туча, употреба оружја) за самостално реаговање.

Поједине ситуације физичког насиља у којима су сукоби и насиље таквих размера да могу имати озбиљне последице по учеснике насиља, захтевају истовремено и хитно реаговање, збрињавање учесника насиља, обавештавање родитеља/старатеља и ангажовање надлежних установа (Здравствене службе, МУП-а, Центра за социјални рад, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежне школске управе).

3. СМИРИВАЊЕ СИТУАЦИЈЕ – подразумева раздвајање учесника насилног догађаја, обезбеђивање сигурне средине за ученике (како оних који трпе насиље, тако и оних који га врше или посматрају) и смиривање напетости кроз разговор са актерима.

Разговор непосредно после насиља, током ког се прикупљају основне информације треба да буде умиријући, без спомињања могућих последица (васпитно-дисциплинских мера) и застрашивања и обавља га **одељенски старешина** (уколико је присутан), **наставник који је присуствовао насиљу**, односно **дежурни професор** који је присуствовао насиљу или му је случај пријављен од стране помоћног и административног особља, дежурних или других ученика.

Прикупљене основне информације непосредно после насилног догађаја се записују у **формулар за пријаву насиља** (у прилогу) и прослеђују одељенском старешини (уколико одељенски старешина није обављао разговор).

Уколико насилни акт има елементе озбиљних последица по учеснике и висок степен ризика, односно убраја се у трећи ниво насиља, разговор/и непосредно после насилног акта, којим се прикупљају основне информације се обавља у присуству директора (управе Школе), члана Тима за заштиту, психолога или педагога (односно по потреби и више запослених) и родитеља/старатеља и притом се и сачињава записник о току разговора.

Разговор се може обавити и без присуства родитеља/старатеља уколико родитељ/старатељ није доступан, уколико је спречен да присуствије разговору, уколико његово присуство није у најбољем интересу ученика (може да му шкоди и угрози безбедност), односно уколико може да омета поступак у Школи.

Уколико се разговор обавља без присуства родитеља/старатеља директор (управа Школе) је обавезна да обавести Центар за социјални рад.

4. ПРИКУПЉАЊЕ РЕЛЕВАНТНИХ ЧИЊЕНИЦА – подразумева обављање разговора након добијања формулара за пријаву насиља, са свим учесницима насилног догађаја (онима који су трпели, вршили и посматрали насиље), запосленим који је пријавио насиље и свим другим лицима која нам могу пружити информације од значаја за квалитетније сагледавање и решавање насилног догађаја.

Овај корак у поступању обавља **одељенски старешина** и спроводи се уколико није дошло до детаљнијег прикупљања информација непосредно након насилног догађаја, односно током смиривања ситуације.

Током разговора са учесницима насиља неопходно је пратити одређене смернице које нам могу олакшати комуникацију са ученицима и прикупљање релевантних информација:

- стрпљиво и пажљиво саслушајте учеснике насилног догађаја, укључујући и посматраче
- проверите да ли сте тачно и исправно разумели оно што вам ученик говори постављајући подпитања
- разговарајте смирено и не реагујте шоком и неверицом
- пажњу разговора усмерите на конкретан поступак и понашање, односно узрок, повод и последице насилног акта
- пажљиво користите речник који користе ученици када говоре о насиљу, злостављању и занемаривању да би сте им блискије звучали
- покажите да верујете у то што ученик говори да би сте га „отворили“, навели и охрабрили да вам исприча што више
- током разговора немојте осуђивати починиоца насиља, умањивати или преувеличавати догађај, односно предпостављати и подразумевати на основу ранијих догађаја
- не обећавајте да ће одмах све бити у реду јер то није изводљиво
- објасните процедуру и кораке поступања приликом реаговања и које радње ће Школа предузети
- **не пребацујте одговорност реаговања на друге, јер је сваки запослени у обавези да делује у свом домену**

Посебна пажња треба да се обрати на жртву насиља да би јој се омогућило да се осећа безбедно и да нема страх од одмазде ученика којима ће бити изречене васпитно-дисциплинске мере.

Током овог корака у процедури је веома важно да се на нивоу Школе делује тимски и усклађено како се ученици не би излагали сувишном стресу и како се не би разговор са ученицима о истом насилног догађају беспотребно обављао више пута од стране различитих запослених. Веома је важна добра комуникација у оквиру унутрашње заштитне мреже Школе како би се обезбедило квалитетно и ефикасно реаговање у ситуацијама насиља, злостављања и занемаривања.

Када је насиље, злостављање и занемаривање потврђено кроз сумњу овај корак у процедури се већ делимично или у потпуности обави кроз прикупљање информација током проверавања сумње на насиље, злостављање и занемаривање.

Запажања и информације које је прикупио током разговора **одељенски старешина** записује у **формулар за пријаву насиља** (у прилогу) у делу предвиђеном за то.

У образовно-васпитном систему нема места за истрагу и доказивање злостављања и занемаривања. Ти задаци су у надежности других система.

5. КОНСУЛТАЦИЈЕ У ОКВИРУ ШКОЛЕ – након прикупљених информација приступа се консултацијама којима у зависности од врсте, облика и нивоа насиља присуствују одељенски старешина, дежурни професор или запослени који је пријавио случај насиља, један или више чланова Тима за заштиту (по потреби), психолог, педагог, односно ПП служба, директор (управа Школе), школски полицајац и радник Центра за социјални рад.

Уколико одељенски старешина не може самостално да процени ниво насиља, организује **прелиминарне** консултације са чланом Тима за заштиту, психологом или педагогом, односно ПП службом.

Циљеви консултација су:

- разјашњавање околности под којима се насилни догађај догодио
- анализирање чињеница и прикупљених информација
- процена нивоа насиља, злостављања и занемаривања (уколико није већ утврђено)
- уколико је потребно, доношење одлуке о укључивању спољашње заштитне мреже, односно надлежних институција (Центар за социјални рад, МУП, Здравствена служба) ако већ нису укључене
- процена нивоа ризика за све учеснике насиља (оних који су трпели, вршили и посматрали насилни догађај)
- тимско деловање и спречавање некоордисаног деловања запослених у Школи
- доношење одлуке о мерама заштите, активностима у процедури које ће се предузети и начинима праћена предузетих мера
- одређивање улога, задатака и одговорности запослених у мерама и активностима у току процедуре и праћења предузетих мера
- израда Плана заштите и Индивидуалног плана заштите (уколико је потребно).

Приликом консултација у оквиру Школе и/или изван Школе са надлежним установама (Центар за социјални рад, МУП, Здравствена служба, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежна школска управа) **обавезно је поштовати принцип поверљивости и принцип заштите најбољег интереса ученика**, стављајући их изнад интереса родитеља/старатеља, Школе, струке.

Подаци прикупљени током поступка заштите ученика су поверљиви и могу се ставити на располагање само службеним лицима ангажованим у поступку заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања.

Одељенски старешина ток и закључке консултација записује у већ започет формулар за пријаву насиља (у прилогу) у делу намењеном за то.

Члан Тима за заштиту ток и закључке консултација записује у **записник са консултација и састанака** (у прилогу).

6. ОБАВЕШТАВАЊЕ РОДИТЕЉА – након консултација и заузимања става Школе одељенски старешина позива родитеље/старатеље на разговор у Школу и информисе их о насилном догађају, спроведеним консултацијама у оквиру Школе, закључцима, предложеним мерама заштите, активностима које ће се предузети током процедуре, васпитно-образовним активностима и васпитно-дисциплинским мерама.

Уколико је сазнање о насиљу добивено од родитеља/старатеља овај корак у процедури подразумева информисање родитеља/старатеља о спроведеним консултацијама у оквиру Школе, закључцима, предложеним мерама заштите, васпитно-образовним активностима и васпитно-дисциплинским мерама.

Родитељима/старатељима се објашњава законска регулатива, поступци и кораци у процедури предвиђени Програмом Школе за заштиту ученика и запослених од насиља, злостављања и занемаривања, као и Општим и Посебним протоколом.

Разговор са родитељима/старатељима у зависности од процењеног нивоа насиља и ризика за учеснике насиља, уколико је потребно, одељенски старешина обавља уз присуство члана Тима за заштиту, ПП службе, директора (управе Школе).

Одељенски старешина ток разговора са родитељима записује у **формулар за пријаву насиља** (у прилогу) у делу намењеном за то, док члан Тима за заштиту ток разговора бележи у **записник са консултација и састанака** (у прилогу).

Овај корак у процедури, уколико је ситуација то захтевала, може већ делимично или у потпуности бити обављен током проверавања сумње на насиље, злостављање и занемаривање, односно непосредно после заустављања и прекидања насиља и смиривања ситуације.

Уколико присуство родитеља/старатеља није у најбољем интересу ученика, односно може да му шкоди, угрози његову безбедност, омета поступак у Школи или постоји сумња или сазнање на насиље, злостављање и занемаривање ученика у породици, директор (управа школе) обавештава Центар за социјални рад, односно МУП, који обавештавају родитеље/старатеље, у складу са Законом.

7. МЕРЕ ЗАШТИТЕ И АКТИВНОСТИ – се спроводе да би се избегле трајне последице, спречило понављање насиља, спровела реинтеграција свих учесника насиља у одељенску заједницу и редован живот Школе, успоставио квалитетан однос сарадње и толеранције и предузимају се за све нивое насиља, злостављања и занемаривања.

Мере заштите и активности које ће се спроводити подразумевају поступке који ће ученике заштитити од даљег насиља, ублажити последице које се могу јавити на физичком, емоционалном или социјалном плану и јачати њихову способност да се заштите у евентуалним будућим насилним ситуацијама.

Мере заштите и активности се обавезно усмеравају на све учеснике насиља, како оне који га трпе, тако и на оне који га врше и посматрају.

Основна мера је израда **Плана заштите**, који се сачињава за насилне ситуације које су сврстане у други и трећи ниво насиља, злостављања и занемаривања.

Мере заштите и активности које ће се предузимати у оквиру Плана заштите зависе од:

- врсте, облика и нивоа насилног догађаја
- тежине последица по све учеснике насиља и Школу
- броја учесника насилног догађаја

План заштите садржи мере и активности којима се утиче на:

- промену понашања учесника насиља
- појачан васпитни рад
- рад са родитељима/старатељима
- рад са одељенском заједницом
- начине реинтеграције учесника насиља у одељенску заједницу и редован живот Школе
- укључивање јачког парламента и савета родитеља (по потреби)
- дефинисање улога и одговорности запослених у спровођењу Плана заштите
- укључивање надлежних установа, Центра за социјални рад, МУП-а, Здравствене службе, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежне школске управе, уколико је насиље трећег нивоа.

План заштите сачињавају тимски **одељенски старешина, члан Тима за заштиту, психолог, педагог** и по потреби **директор (управа Школе), родитељ/старатељ и друге надлежне установе.**

Уколико то ситуација захтева и у зависности од нивоа и последица насилног догађаја и степена ризика, израђује се и **Индивидуални план заштите**, за сваког учесника насиља појединачно.

Индивидуални план заштите сачињавају тимски **одељенски старешина, члан Тима за заштиту ученика, психолог, педагог** и по потреби **директор (управа Школе), родитељ/старатељ и друге надлежне установе.**

Индивидуални планови заштите који се састављају и за починиоце и за оне који су изложени насиљу се разликују по садржају, али су њихова структура, начини реализације и праћење ефеката предузетих мера скоро исти, са обзиром да су проблеми и негативне промене у понашању ученика, без обзира да ли су вршили или трпели насиље скоро индентични (лоша дисциплина, лош или негативан школски успех, изостанци са наставе, инциденти са ученицима и запосленима...).

Приликом израде Индивидуалног плана заштите мора се водити рачуна о индивидуалним карактеристикама сваког ученика и његовим способностима, како би циљеви Индивидуалног плана заштите били реални и остварљиви.

Ако ученици који су учествовали у насилном догађају имају проблема у савладавању градива и образовног плана препоручује се **интеграција Индивидуалног плана заштите и Индивидуалног образовног плана.**

Када је Центар за социјални рад укључен у мере и активности интервенције, План заштите и Индивидуални план заштите се сачињава од стране Центра за социјални рад.

Према Општем и Посебном протоколу и у складу са Законом даљим поступањем и радом са учеником, односно ученицима и њиховим породицама координира Центар за социјални рад, који им додељује Водитеља случаја до испуњења свих циљева Плана заштите и Индивидуалног плана заштите.

У случају када је Центар за социјални рад координатор интервенције, Школа тада сарађује у прикупљању информација, креирању и реализацији плана у мери и на начин како је то дефинисано Планом заштите, који је саставио Центар за социјални рад.

Уколико Центар за социјални рад процени да Школа не може много да помогне у интервенцији и раду и утиче на промену понашања код ученика који су били учесници насиља, највећи део спровођења Плана заштите и Индивидуалног плана заштите се спроводи ван Школе.

Увек када се у мере заштите и активности интервенције укључују надлежне установе ван Школе (Центар за социјални рад, МУП, Здравствена служба, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежна школска управа), односно спољашња заштитна мрежа, неопходно је водити рачуна и посветити доста пажње квалитетној и правовременој комуникацији између установа.

Мере заштите и активности које ће се спроводити у процедури реаговања на насилни догађај, односно **План заштите**, одељенски старешина бележи у већ започет **формулар за пријаву насиља** (у прилогу), у делу намењеном за то.

Мере заштите и активности које ће се спроводити у процедури реаговања на насилни догађај, односно **Индивидуални план заштите**, одељенски старешина бележи у **формулар Индивидуалног план заштите** (у прилогу).

Члан Тима за заштиту мере заштите и активности које ће се спроводити у процедури реаговања на насилни догађај бележи у **записник са консултација и састанака** (у прилогу).

Уколико је случај насиља, злостављања и занемаривања таквог карактера да захтева комуникацију са медијима, давање изјава је одговорност директора (управе Школе), осим ако је директор учесник насиља, злостављања и занемаривања, када ту улогу преузима председник органа управљања Школе.

8. ПРАЋЕЊЕ ЕФЕКТА ПРЕДУЗЕТИХ МЕРА ЗАШТИТЕ И АКТИВНОСТИ – се обавља ради провере успешности предузетих мера заштите и активности (Плана заштите, Индивидуалног плана заштите), вредновања поступака и процедура који су примењени у конкретном случају насиља, злостављања и занемаривања и даљег планирања заштите, ради развијања и унапређивања како превентивних активности, тако и разноврснијег, квалитетнијег и ефикаснијег реаговања у потенцијалним будућим случајевима насилног понашања.

Праћење ефеката предузетих мера заштите и активности врше сви запослени у Школи који су ангажовани у конкретном случају заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања (одељенски старешина, психолог, педагог, члан Тима за заштиту, директор (управа Школе), школски полицајац), као и представници надлежних служби, Центра за социјални рад, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежне школске управе.

У току овог корака у процедури потребно је пратити:

- понашање ученика који је трпео насиље, односно да ли се повлачи, тражи подршку, постаје агресиван и сл.
- понашање ученика који је вршио насиље, односно да ли наставља са насилним понашањем и тражи нове жртве, да ли га одељенска заједница подржава или одбацује и сл.
- понашање ученика који су посматрачи насиља, односно да ли препознају насиље, да ли се обраћају запосленима за помоћ, да ли сами предузимају неке акције и сл.
- каква је ситуација у одељенској заједници након насилног догађаја
- каква је сарадња родитеља/старатеља у спровођењу мера заштите
- како функционише Тим за заштиту и унутрашња заштитна мрежа
- како функционише сарадња са спољашњом заштитном мрежом, односно надлежним службама (Центар за социјални рад, МУП, Здравствена служба, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежна школска управа) и који су ефекти њиховог укључивања.

Уколико се насиље у истом, сличном или неком другом облику понавља, ситуација постаје сложенија, ризичнија и опаснија, неопходно је предузети додатне мере заштите:

- појачати опрез свих запослених и одељенске заједнице
- појачати индивидуални васпитно-саветодавни рад са свим учесницима насилног догађаја
- појачати сарадњу са родитељима/старатељима
- укључивање стручних лица из спољашње заштитне мреже (Центар за социјални рад, МУП, Здравствена служба, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежна школска управа) уколико већ нису укључени, односно укључивање додатни стручних лица из надлежних служби, ако ситуација то захтева.

Резултате и ефекте праћења предузетих мера заштите и активности које су се спроводиле током целог поступка заштите **одељенски старешина** уписује у већ започет **формулар за пријаву насиља** (у прилогу), у делу намењеном за то.

НАСИЉЕ ИЗМЕЂУ УЧЕНИКА И ЗАПОСЛЕНИХ

I - Процедуре, поступци и кораци у интервенцији у случају када је запослено лице из Школе починилац насилног акта према ученику се незнатно разликују у односу на начин реаговања када се насиље дешава између ученика.

1. САЗНАЊЕ О НАСИЉУ, ЊЕГОВО ОТКРИВАЊЕ ИЛИ СУМЊА НА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ – начини сазнања о насиљу, његово откривање и проверавање сумње на насиље, злостављање и занемаривање су већ детаљније појашњени у поглављу где се наводе процедуре, поступци и кораци у реаговању када се насиље дешава између ученика.

У случају када је запослени починилац насиља, злостављања и занемаривања према ученику, сазнање или сумња на насиље, злостављање и занемаривање се одмах пријављује директору, који руководи у даљем спровођењу процедура, поступака и корака у интервенцији.

Уколико је директор запослено лице које је починилац или је под сумњом да је извршио насилни акт, руковођење у даљем спровођењу процедура, поступака и корака у интервенцији врши председник органа управљања.

2. ЗАУСТАВЉАЊЕ, ПРЕКИДАЊЕ НАСИЉА - сваки запослени је законски **обавезан** да одмах по уочавању, односно потврђивању провераване сумње, заустави насиље.

Уколико то ситуација захтева и у зависности од нивоа и последица насилног догађаја и степена ризика, директор хитно обавештава надлежне службе, односно Здравствену службу, МУП, Центар за социјални рад, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежну школску управу.

Запослено лице које је пријавило дешавање или сумњу на насиље, злостављање и занемаривање, односно директор, ако је добио сазнање о дешавању или сумњи на насиље од ученика или родитеља/старатеља, попуњавају **формулар за пријаву насиља** (у прилогу).

3. КОНСУЛТАЦИЈЕ У ОКВИРУ ШКОЛЕ И ПРИКУПЉАЊЕ ИНФОРМАЦИЈА – подразумевају разговор који организује директор са свим учесницима насиља, свим осталим релевантним лицима која могу пружити информације од значаја за квалитетније сагледавање и решавање насилног догађаја

и лицима која ће помоћи у анализи и решавању конфликтне ситуације, односно психолог, педагог, члан Тима за заштиту, а по потреби представници надлежних служби (Центар за социјални рад, МУП, Министарство просвете, науке и технолошког развоја (надлежна школска управа)).

Смернице за разговор, циљеви консултација и принцип поверљивости који се примењују приликом реаговања у ситуацији насиља између ученика, примењују се и приликом реаговања у ситуацији насиља између ученика и запослених.

Запажања, прикупљене информације, ток и закључке са консултација директор бележи у већ започет **формулар за пријаву насиља** (у прилогу) у делу намењеном за то, а члан Тима за заштиту у **записник са консултација и састанака** (у прилогу).

Уколико су сумње на насиље, злостављање и занемаривање неосноване појачава се васпитно-образовни рад и прати понашање учесника.

4. МЕРЕ ЗАШТИТЕ И АКТИВНОСТИ – приликом овог корака у процедури и поступању поштују се исти принципи, циљеви и мере и активности који се спроводе, као и у случају када се реагује на насиље између ученика.

Увек када је **запослени починилац насиља, злостављања и занемаривања према ученику**, директор предузима мере према запосленом, у складу са Законом, а према ученику предвиђене мере заштите (План заштите, Индивидуални план заштите).

Након консултација и заузимања става Школе директор позива родитеље/старатеље на разговор у Школу и информише их о насилном догађају, спроведеним консултацијама у оквиру Школе, закључцима, предложеним мерама заштите, активностима које ће се предузети током процедуре и васпитно-образовним активностима.

Уколико су родитељи/старатељи већ контактирани приликом хитног поступања по процедури или је сазнање или сумња на насиље, злостављање и занемаривање добијено од њих, овај корак у процедури подразумева информисање родитеља/старатеља о спроведеним консултацијама у оквиру Школе, закључцима, предложеним мерама заштите и васпитно-образовним активностима.

Директор ток разговора са родитељима записује у већ започет **формулар за пријаву насиља** (у прилогу) у делу намењеном за то, док члан Тима за заштиту, уколико је присуствовао разговору, ток разговора бележи у **записник са консултација и састанака** (у прилогу).

Уколико је потребно директор пријављује случај надлежним службама, односно Центру за социјални рад, МУП-у, Министарству просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежној школској управи.

5. ПРАЋЕЊЕ ЕФЕКТА ПРЕДУЗЕТИХ МЕРА ЗАШТИТЕ И АКТИВНОСТИ – се врши према истим принципима, има исте циљеве и подразумева исту процедуру и кораке у поступању који се примењују приликом реаговања у ситуацијама насиља између ученика.

Резултате и ефекте праћења предузетих мера заштите и активности које су спроводиле током целог поступка заштите **директор** уписује у већ започет **формулар за пријаву насиља** (у прилогу), у делу намењеном за то.

II - Процедуре, поступци и кораци када је **ученик починилац насилног акта према запосленом лицу у Школи** се незнатно разликују.

1. САЗНАЊЕ О НАСИЉУ, ЊЕГОВО ОТКРИВАЊЕ ИЛИ СУМЊА НА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ – начини сазнања о насиљу, његово откривање и проверавање сумње на насиље, злостављање и занемаривање су већ детаљније појашњени у поглављу где се наводе процедуре, поступци и кораци у реаговању када се насиље дешава између ученика.

У случају када је ученик починилац насиља, злостављања и занемаривања према запосленом, сазнање или сумња на насиље, злостављање и занемаривање се одмах пријављује директору, који руководи у даљем спровођењу процедура, поступака и корака у интервенцији.

2. ЗАУСТАВЉАЊЕ, ПРЕКИДАЊЕ НАСИЉА - приликом овог корака у процедури и поступању поштују се исти принципи, циљеви и мере и активности који се спроводе, као и у случају када се реагује на насиље између ученика и запосленог када је запослено лице из Школе починилац насилног акта.

3. КОНСУЛТАЦИЈЕ У ОКВИРУ ШКОЛЕ И ПРИКУПЉАЊЕ ИНФОРМАЦИЈА – приликом овог корака у процедури и поступању поштују се исти принципи, циљеви и мере и активности који се спроводе, као и у случају када се реагује на насиље између ученика и запосленог када је запослено лице из Школе починилац насилног акта.

4. МЕРЕ ЗАШТИТЕ И АКТИВНОСТИ – приликом овог корака у процедури и поступању поштују се исти принципи, циљеви и мере и активности који се спроводе, као и у случају када се реагује на насиље између ученика и запосленог када је запослено лице из Школе починилац насилног акта.

Када је **ученик починилац насиља и злостављања према запосленом**, директор је дужан да обавести родитеље, а у зависности од случаја и надлежне службе (Центар за социјални рад, МУП, Здравствена служба, Министарство просвете, науке и технолошког развоја (надлежна школска управа)), да покрене васпитно-дисциплински поступак и изрекне васпитно-дисциплинске мере, у складу са Законом.

5. ПРАЋЕЊЕ ЕФЕКТА ПРЕДУЗЕТИХ МЕРА ЗАШТИТЕ И АКТИВНОСТИ – приликом овог корака у процедури и поступању поштују се исти принципи, циљеви и мере и активности који се спроводе, као и у случају када се реагује на насиље између ученика и запосленог када је запослено лице из Школе починилац насилног акта.

НАСИЉЕ ИЗМЕЂУ УЧЕНИКА И РОДИТЕЉА/СТАРАТЕЉА

Процедуре, поступци и кораци који се примењују приликом заштите ученика када је **родитељ/старатељ починилац насилног акта према ученику** се незнатно разликују у односу на начин реаговања када се насиље дешава између ученика и запосленог и када је запослено лице из Школе починилац насиља.

Када је родитељ/старатељ починилац насиља и злостављања према ученику, директор (управа Школе) је дужна да одмах обавести надлежне службе (Центар за социјални рад, МУП, Здравствену службу, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежну школску управу).

Уколико присуство родитеља/старатеља није у најбољем интересу ученика, односно може да му шкоди, угрози његову безбедност, омета поступак у Школи или постоји сумња или сазнање на насиље, злостављање и занемаривање ученика у породици, директор (управа школе) обавештава центар за социјални рад, односно полицију, који обавештавају родитеље/старатеље, у складу са Законом.

НАСИЉЕ ИЗМЕЂУ УЧЕНИКА И ОДРАСЛОГ ЛИЦА КОЈЕ НИЈЕ ЗАПОСЛЕНО У ШКОЛИ

Процедуре, поступци и кораци који се примењују приликом заштите ученика када је **одрасло лице које није запослено у Школи починилац насилног акта према ученику** се незнатно разликују у односу на начин реаговања када се насиље дешава између ученика и запосленог и када је запослено лице из Школе починилац насиља.

Када је починилац насиља, злостављања и занемаривања треће одрасло лице (укључујући пунолетне ученике друге школе) према ученику, директор (управа школе) је дужан да обавести родитеља/старатеља чије је дете изложено насиљу, злостављању и занемаривању, Центар за социјални рад, МУП, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежну школску управу.

НАСИЉЕ ИЗМЕЂУ ОДРАСЛИХ ЛИЦА

Насиље и злостављање у Школи које се дешава између одраслих лица може да се дешава на релацији:

- запослени ↔ запослени
- запослени ↔ родитељ/старатељ
- запослени, родитељ/старатељ ↔ треће лице.

У случајевима насиља између одраслих лица директор предузима мере у складу са Законом.

Када је родитељ/старатељ починилац насиља и злостављања према запосленом, директор (управа Школе) је дужна да одмах обавести надлежне службе (Центар за социјални рад, МУП, Здравствену службу, Министарство просвете, науке и технолошког развоја , односно надлежну школску управу).

Заштита запослених у васпитно-образовним установама и других одраслих лица регулисана је другим и већ постојећим законским и подзаконским актима.

УЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ ЗАПОСЛЕНИХ И УЧЕНИКА КАДА ПОСТОЈИ СУМЊА ИЛИ СЕ ДЕШАВА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ

Одељенски старешина –

- учествује у спровођењу превентивних мера и активности
- уочава случајеве насилног понашања, реагује одмах и покреће процедуру заштите ученика
- учествује у процесу заштите ученика
- разговара са учесницима насиља
- пружа помоћ и подршку ученицима
- информира родитеље/старатеље и сарађује са њима
- по потреби, сарађује са Тимом за заштиту
- учествује у консултацијама, осмишљава и предлаже мере заштите и активности,
- прати ефекте предузетих мера и активности
- евидентира случајеве насилног понашања и води документацију
- по потреби, комуницира и сарађује са надлежним установама из спољашње заштитне мреже

Предметни наставник –

- учествује у спровођењу превентивних мера и активности
- уочава случајеве насилног понашања, реагује одмах и покреће процедуру заштите ученика
- по потреби, евидентира случајеве насилног понашања
- по потреби, учествује у процесу заштите ученика
- по потреби, разговара са учесницима насиља
- по потреби, пружа помоћ и подршку ученицима
- по потреби, сарађује са Тимом за заштиту
- по потреби, учествује у консултацијама
- прати ефекте предузетих мера и активности
- по потреби, сарађује са надлежним установама из спољашње заштитне мреже

Дежурни наставник –

- дежура у складу са распоредом Школе
- поштује Правилник дежурстава наставника
- учествује у спровођењу превентивних мера и активности

- уочава случајеве насилног понашања, реагује одмах и покреће процедуру заштите ученика
- по потреби, учествује у процесу заштите ученика
- по потреби, разговара са учесницима насиља
- по потреби, пружа помоћ и подршку ученицима
- обавештава одељенског старешину о случају насиља
- евидентира случај насилног понашања у књигу дежурстава, по потреби, у формулар
- по потреби, сарађује са Тимом за заштиту ученика
- по потреби, учествује у консултацијама
- по потреби, прати ефекте предузетих мера и активности
- по потреби, сарађује са надлежним установама из спољашње заштитне мреже

Директор (управа Школе) –

- учествује у спровођењу превентивних мера и активности
- уочава случајеве насилног понашања, реагује одмах и покреће процедуру заштите ученика и запослених
- по потреби, учествује у процесу заштите ученика и запослених
- по потреби, разговара са учесницима насиља
- по потреби, пружа помоћ и подршку ученицима и запосленима
- по потреби, обавештава одељенског старешину
- по потреби, информисе родитеље/старатеље и сарађује са њима
- по потреби, сарађује са Тимом за заштиту
- по потреби, учествује у консултацијама, осмишљава и предлаже мере заштите и активности
- прати ефекте предузетих мера и активности
- по потреби, евидентира случајеве насилног понашања и води документацију
- по потреби, контактира, комуницира и сарађује са надлежним установама из спољашње заштитне мреже

Чланови Тима за заштиту, психолог, педагог

- учествује у спровођењу превентивних мера и активности
- уочава случајеве насилног понашања, реагује одмах и покреће процедуру заштите ученика и запослених
- учествује у процесу заштите ученика
- по потреби, разговара са учесницима насиља
- по потреби, пружа помоћ и подршку ученицима и запосленима
- по потреби, обавештава одељенског старешину
- по потреби, сарађује са родитељима/старатељима

- по потреби, учествује у консултацијама, осмишљава и предлаже мере заштите и активности
- прати ефекте предузетих мера и активности
- по потреби, евидентира случајеве насилног понашања и води документацију
- по потреби, комуницира и сарађује са надлежним установама из спољашње заштитне мреже

Помоћно-техничко и административно особље –

- учествује у спровођењу превентивних мера и активности
- уочава и пријављује случајеве насилног понашања
- реагује одмах и прекида насиље

Ученици –

- учествују у спровођењу превентивних мера и активности
- траже помоћ запослених
- уочавају и пријављују случајеве насилног понашања одељенском старешини, дежурном наставнику, члану Тима за заштиту, директору (управи Школе)
- по потреби, пружају помоћ и подршку ученицима (вршњачки тим)
- учествују у мерама заштите

Дежурни ученици –

- дежурају у складу са распоредом Школе
- поштују Правилник дежурстава ученика
- учествују у спровођењу превентивних мера и активности
- траже помоћ запослених
- уочавају и пријављују случајеве насилног понашања одељенском старешини, дежурном наставнику, члану Тима за заштиту, директору (управи Школе).

ЕВИДЕНЦИЈА И ДОКУМЕНТАЦИЈА

Школа и запослени у Школи су у **законској обавези** да евидентирају сваки акт и појаву насилног понашања у складу са Законом и на начин на који је то предвиђено општим и подзаконским актима Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Програмом Школе за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања.

Пријава и евидентирање насилних догађаја и насилног понашања, ток интервенције (поступци и кораци у процедури), консултације, предузете мере заштите и активности, сарадња са надлежним службама (Центар за социјлни рад, МУП, Здравствена служба, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежна школска управа), као и праћење ефеката предузетих мера се бележе у различите типове образаца (у прилогу):

- формулар за пријаву насиља – намењен одељенским старешинама
- формулар за пријаву насиља – намењен осталим запосленим лицима у Школи
- формулар за Индивидуални план заштите
- формулар за чланове Тима за заштиту - записник са консултација и састанака
- формулар за извештавање на крају првог и другог квалификационог периода – извештај о евиденцији насиља

Одељенски старешина самостално бележи насиље на првом нивоу, а када је Тим за заштиту укључен у интервенцију у сарадњи са њим. Одељенски старешина самостално чува документацију везану за интервенције на првом нивоу насиља.

Тим за заштиту ученика, односно чланови Тима за заштиту ученика, бележе сваки насилни акт у ситуацијама када су укључени у поступак заштите и процедуре интервенције, односно уколико су насилни актови другог и трећег нивоа насиља.

Директор (управа Школе) бележи насиље у ситуацијама када је укључен у поступак заштите и процедуре интервенције.

Комплетну документацију, службене белешке и све друге облике евиденције, када су у поступак заштите и процедуре интервенције укључени Тим за заштиту и директор (управа Школе), односно када се интервенише у ситуацијама насиља другог и трећег нивоа, чува психолог или педагог, односно ПП служба.

Изузетно, директор у посебним случајевима може да именује другог члана Тима за заштиту ученика за чување документације.

Документација, прикупљени подаци и службене белешке су поверљиви и приликом њиховог чувања мора се поштовати принцип поверљивости.

Подаци прикупљени током поступка заштите ученика и запослених могу се ставити на располагање само службеним лицима ангажованим у поступку заштите ученика и запослених од насиља, злостављања и занемаривања.

Директор одлучује о дозволи приступа документацији, прикупљеним подацима и службеним белешкама лицима која нису учествовала у поступцима и процедурама заштите ученика и запослених, осим ако је на основу закона, а на захтев суда, односно друге надлежне службе, обавезан да их достави на увид.

Коришћење документације, прикупљених података и службених белешки од стране лица која нису учествовала у поступцима и процедурама заштите ученика и запослених мора бити у складу са законом.

Ради ефикаснијег рада у оквиру превенције насиља, квалитетнијег сагледавања и анализирања насилних догађаја, предузимања сврсисходнијих мера заштите и активности, као и бољег праћења ефеката предузетих мера и активности, одељенске старешине, чланови Тима за заштиту, психолог, педагог и директор (управа Школе), могу водити самостално додатне белешке (у виду личних досијеа, дневника, портфолија) о учесницима насилних догађаја. Принцип поверљивости се подразумева и за овај тип документације.

АНАЛИЗА И ИЗВЕШТАВАЊЕ

На основу евиденције коју воде одељенске старешине, чланови Тима за заштиту, психолог, педагог, директор (управа Школе), врши се анализа стања, вредновање квалитета и ефикасности предузетих мера и активности приликом превенције и интервенције, праћења предузетих мера и активности, Школа планира даљу политику заштите ученика и запослених од насиља, злостављања и занемаривања и унапређује Програм заштите.

Анализа се врши на основу бројних показатеља од којих су најважнији:

- број случајева насилног понашања
- врста, облик и ниво насиља у случајевима насилног понашања
- места насилних догађаја
- број случајева насилног понашања са позитивним ефектима у односу на укупан број насилних догађаја
- однос броја пријављених случајева насилног понашања у односу на протеклу школску годину
- однос облика пријављених случајева насилног понашања у односу на протеклу школску годину
- анализа анкета и др.

Тим за заштиту извештај о свом раду подноси директору два пута годишње, односно на крају сваког квалификационог периода.

Директор извештава орган управљања, савет родитеља и ученички парламент.

Извештај о остваривању Програма заштите Школе је саставни део годишњег извештаја о раду Школе и доставља се Министарству просвете, науке и технолошког развоја, односно надлежној школској управи.

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

За информисање о обавезама и одговорностима проистеклим из Општег и Посебног протокола, Закона о основама система образовања и васпитања и свих других општих и подзаконских аката (Програма заштите Школе), као и њихову примену одговоран је директор Школе.

У случају непоштовања процедура прописаних Општим и Посебним протоколом и подзаконским актима који из њих произилазе, односно Програма заштите Школе, поред примене мера прописаних Законом о основама система образовања и васпитања (члан 128,129,131 и члан 145, став 1, тачке 2 и 3), неопходно је предузети додатно информисање, саветодавни рад, додатне обуке и друге педагошко-психолошке мере.

Праћење примене Општег и Посебног протокола и подзаконских аката који из њих произилазе је у надлежности просветне инспекције и службе стручно-педагошког надзора.

3. Формулар за индивидуални план заштите

**СРЕДЊА ШКОЛА
„СВЕТОЗАР МИЛЕНТИЈ“**

21000 Нови Сад, Народних Хероја 7
Тел. центар: 021/615-151 Директор: 021/423-655

ИНДИВИДУАЛНИ ПЛАН ЗАШТИТЕ
(ПОПУЉАВА РАЗРЕДНИ СТАРЕШИНА УЗ САРАДЊУ ПП СЛУЖБЕ, ТИМА ЗА ЗАШТИТУ)

Презиме и име ученика, датум и година рођења, одељење ученика, разредни старешина, датум попуњавања	
Општи утисак о понашању ученика - социјални статус у одељењској заједници, интеракција са вршњацима, учешће у школским активностима, интеракција са запосленима (наставницима, техничким особљем), живо сарадње, расположење у школи, породични односи...	
Закључени проблеми и у понашању ученика (навести проблеме који доводе до напетих ситуација или на неки индиректант утицај)	1. 2. 3. 4. 5.
Приоритетни проблеми и у понашању ученика (напоменути један или више кључних проблема)	1. 2. 3. 4. 5.
Процена степена насиља (заокружити број)	1 2 3

Краткорочни циљеви (жељене промене у понашању ученика које морају бити тако дефинисане да се могу мерити на високоу поштомачу и треба да имају рок остварења, мора бити јасно какав је ученик достигао постављене циљеве; сваки краткорочни циљ треба да буде један од корака у постизању дугорочног циља)																																				
У којој мери ученик већ показује жељено понашање (заокружити број)	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%; text-align: center;">1</td> <td style="width: 20%; text-align: center;">2</td> <td style="width: 20%; text-align: center;">3</td> <td style="width: 20%; text-align: center;">4</td> <td style="width: 20%; text-align: center;">5</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">нишало</td> <td style="text-align: center;">ретко</td> <td style="text-align: center;">повремено</td> <td style="text-align: center;">често</td> <td style="text-align: center;">скоро увек</td> </tr> </table>		1	2	3	4	5		нишало	ретко	повремено	често	скоро увек																							
	1	2	3	4	5																															
	нишало	ретко	повремено	често	скоро увек																															
Дугорочни циљеви (жељене промене у виду понашања, знања, вештина и вредности које ученик треба да усвоји морају бити јасно формулисане, како би ученик у сваком тренутку знао шта се од њега очекује и шта треба да постигне променама)																																				
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td rowspan="2" style="width: 15%; padding: 5px;">Процент реализације оперативних планова</td> <td colspan="5" style="text-align: center; padding: 5px;">Оствареност промене краткорочних и дугорочних циљева (указати у којој мери су остварени: нишало, делимично, повремено, скоро потпуно, потпуно)</td> </tr> <tr> <td style="width: 15%; text-align: center;">Промена одељењског старешине</td> <td style="width: 15%; text-align: center;">Промена ПП службе</td> <td style="width: 15%; text-align: center;">Промена ученика и родитеља</td> <td style="width: 15%; text-align: center;">Промена одељењског већа</td> <td style="width: 15%; text-align: center;">Промена одељењске заједнице</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Жељене промене:</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">1.</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">2.</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">3.</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Процент реализације оперативних планова	Оствареност промене краткорочних и дугорочних циљева (указати у којој мери су остварени: нишало, делимично, повремено, скоро потпуно, потпуно)					Промена одељењског старешине	Промена ПП службе	Промена ученика и родитеља	Промена одељењског већа	Промена одељењске заједнице	Жељене промене:						1.						2.						3.						
Процент реализације оперативних планова		Оствареност промене краткорочних и дугорочних циљева (указати у којој мери су остварени: нишало, делимично, повремено, скоро потпуно, потпуно)																																		
	Промена одељењског старешине	Промена ПП службе	Промена ученика и родитеља	Промена одељењског већа	Промена одељењске заједнице																															
Жељене промене:																																				
1.																																				
2.																																				
3.																																				

4. Формулар за чланове Тима за заштиту – записник са консултација и састанака

	
СРЕДЊА ШКОЛА „СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ“	
21000 Нови Сад, Неродник Хероја 7 Тел. централ: 021/615-151 Директор: 021/423-655	
ТИМ ЗА ЗАШТИТУ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА	
ЗАПИСНИК СА КОНСУЛТАЦИЈА И САСТАНАКА	
ДАТУМ И ВРЕМЕ КОНСУЛТАЦИЈА САСТАНКА	
ПРЕЗИМЕ И ИМЕ ЛИЦА СА КОЈИМА СЕ БРШЕ КОНСУЛТАЦИЈЕ САСТАНАК (РАЗРЕДНИ СТАРЕШИНА, ЧЛАН ТИМА...)	
ТЕМЕ КОНСУЛТАЦИЈА САСТАНКА (РАЗВРСТАВАЊЕ НАСИЉА ПО НИВОИМА, ПРОЦЕДУРЕ И ПОСТУПЦИ, ВОЂЕЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ, ИНДИВИДУАЛНИ ПЛАН ЗАШТИТЕ...)	

5. Формулар за извештавање о појави насиља на крају класификационог периода

**СРЕДЊА ШКОЛА
„СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ“**

21000 Нови Сад, Ниролних Хероја 7
Тел. центар: 021/615-451 Директор: 021/423-655

Извештај о евиденцији појаве насиља

Време насиља	Пре почетка наставе	За време наставе	За време одмора	После завршетка наставе
Број				
%				

Место насиља	Училишна	Холник	Тоалет	Двориште	Игралиште	Бан школе
Број						
%						

Облик насиља	Број	%
Вербално-психичко насиље (вређање, подсмехвање, стигматизање, претња)		
Електронско насиље (СМС, интернет, социјалне мреже)		
Крађа (личне ствари, новац)		
Отимање (личне ствари, новац)		
Туча и ударање		
Сексуално унижавање		

Датум подношења: _____ Разредни старешина: _____